

મુંબઈના ભાવસાર જ્ઞાતિના સુરતી તડની

પત્રિકાનો જવાબ.

12

મુંબઈના ભાવસાર જ્ઞાતિના સુરતી તડની

“શ્રી મુંબઈની ચારે તડની પંચના ભાવસાર જ્ઞાતિ અધુઓને નિવેદન”
વાળા એક પત્રિકા છપાવી મુંબઈની ભાવસાર જ્ઞાતિના તેમજ ખીન્ન ગામોમાં વહેવારી છે.
એ પત્રિકામાં અતિ સુદૃષ્ટ દમણીઆ તડ તથા તેના કાર્યકર્તાઓ પર હુમલાઓ કર્યા છે.
અભણા માણસોના હાથમાં એ પત્રિકા જાય તો તેઓ ખીલકુલ સમજી પશુ શકે નહિ કે
દમણીઆ તડ અને સુરતીઓ વચ્ચે શા માટે આટલો તિવ્ર મતભેદ ઉભો થયો છે? જ્ઞાતિમાં
જનેલી સત્ય હકિકત એ પત્રિકામાં ધરાધૂર્વક અધારામાં રાખી છે, એટલું જ નહિ પણ
દમણીઆ તડે તા. ૧૪ મી ઓગસ્ટ ૧૯૨૩ના દીને લખેલા પત્રમાં સહી કરનારાઓનાં માત્ર
નામો છાપી છુટાછવાયા શબ્દ ટાંકી તેના વાસ્તવિક રહસ્યને ઉઘાડી જ્ઞાતિમાં એટલી ફેશાવ
એવા દમણીએ અને અનર્થ કર્યા છે, વાસ્તે જ્ઞાતિમાં જનેલી સત્ય હકિકત તથા દમણીઆ તડે
લખેલા પત્રની નકલ બહાર પાડવાની અતિ આવશ્યકતા છે.

દમણીઆ તડના એક માણસે ખીજી જ્ઞાતિની કો સાથે “સીનીલ મેરેજ એક્ટ” પ્રમાણે
લગ્ન કર્યું, તેથી તેની સાથનો જ્ઞાતિ વ્યવહાર દમણીઆ તડે બંધ કરવાનો હરાવ કર્યો.

દમણીઆ તડના એક ગૃહસ્થની એક વિધવા પુત્રીએ એક જણ સાથે ધરધરણું કર્યું,
પણ ધરધરણું કરનારની નાતરાની આગલી ધૈરી હૈયાત હોવાથી તેઓ સાથનો પણ જ્ઞાતિ
વ્યવહાર બંધ કરવાનો હરાવ દમણીઆ તડે કર્યો.

ઉપરોક્ત બંને હરાવોને લગતા પત્રો તા. ૧-૭-૨૩ ના દીને દમણીઆ તડે જ્ઞાતિનાં
ખીન્ન તડો-અણદેવીયા, બહારકોટીયા, અને સુરતી-પર હમેશાના ધારા પ્રમાણે નોંધ લેવા
તથા પોત પોતાનાં તડોમાં જ દોષાત અજણવા માટે મોકલ્યા હતા. પરંતુ જ્ઞાતિનાં ખીન્ન તડો
હસ્તાં સુરતીઓનું તડ વધારે ડહાપણથી ભરેલું તથા કાપ્પા કાનુનમાં આ હોવાનો હાવો કરી
તા. ૨૮-૭-૧૯૨૩ ના દીને દમણીઆ તડ પર એક ધમકી ભરેલો પત્ર લખ્યો કે દમણીઆ
તડના સહકર હરાવવાળા પત્રો સુરતીઓને બંધન કરતા નથી. આ પ્રમણે દમણી કરી
દમણીઆ તડને હમેશાને માટે દબાવવા સુરતીઓએ પ્રયત્ન કર્યો. દમણીઆનું તડ આવી
દમણીથી ભય પામ્યું નહિ, પણ તે પત્રનો જવાબ નીચે મુજબ આપ્યો.

“મુઆઝ તા. ૧૯ મી ઓગસ્ટ ૧૯૨૩.

ખાઉં ખરો, ન કરું વરો, અને પટેલ મને કરો.

રા. જમનાદાસ ગોપાલદાસ, મગનલાલ હરમોર્ચદાસ, સુનીલાલ ફકીરચંદ, જમનાદાસ દુદ્ધભદાસ.

શ્રી ભાવસાર જ્ઞાતિના સુરતી તડના કાર્યવાહકો.

શ્રીમાન મહેશ્વરો !

નમસ્તે.

તમારો તા. ૨૮ મી જુલાઈ ૧૯૨૩નો પત્ર અમારા તડની આજ રોજની પંચમાં રજૂ કર્યો હતો, અને તેના જવાબમાં અમારા તડની પંચ નીચે મુજબ લખી જણાવે છે.

તમે મીંડાબાઈ કલ્યાણજીને માટે લખ્યો છો કે “જે સખસ અમારા તડમાં નથી અને એના ઉપર કોઈ રીતનો અમારો અધિકાર નથી” વગેરે, તો તે આપતમાં અમારા તડને ધણી દીલગીરી સાથે લખ્યું પડે છે, કે તમારી સલાહ લઈ અમારે ઇન્સાફ કરવાની કાંઈ જરૂર નથી. તેમજ તમે વગર પૂછે જ સલાહ આપવા તૈયાર થયા છો, તે માટે તમોને અમારૂં તડ ધન્યવાદ આપી શકે નહિ. કારણ કે બા. ડાહ્યાભાઈ કલ્યાણજી ગણુદેવીઆ તડનો મેમ્બર હોતા અને ગણુદેવીઆ તડના આગેવાનો, અને વહિવટદારો રા. ગોરધનદાસ લક્ષ્મણ તથા ચિત્તલદાસ નારણદાસનો પત્ર અમારા ઉપર તથા બીજાં તડો ઉપર ડાહ્યાભાઈ કલ્યાણુ વિષેના ઠરાવનો કાગળ તા. ૧૯ મી નવેમ્બર ૧૯૨૨ ના દીને લખ્યો હતો તે પત્ર માટે તમે ગણુદેવીજીને અપાડા કરતા હશો; અથવા તો બૂલથી શરત ચૂક થઈ હોય તો તે માટે અમે તે પત્રનાં કેટલાંક વાક્યો નીચે મુજબ ટાંકીએ છીએ:—

“ભાવસાર ગણુદેવીઆ તડની પંચમાં થોડા વખતથી એકડાનો લાગો આપી દાખલ થયેલા બા. ડાહ્યાભાઈ કલ્યાણજીએ થોડા વખતથી હમારા (ગણુદેવીઆ) તડમાંથી “રાજીનામું આપ્યું છે જે તા. ૨૨-૧-૧૯૨૨ એ હમારા (ગણુદેવીઆ) તડની “પંચ મળી હતી તેમાં બહાલ રહ્યું છે. અને હવે તેમના (ડાહ્યાભાઈ કલ્યાણજી) ના કાર્ય સાથે ભાવસાર ગણુદેવીઆની પંચને લાગતું વળગતું નથી. “અને પંચના નિયમોથી પણ અલગ છે તેની નોંધ લઈ તમારી પંચમાંથી તેનું “જ્ઞાતિપંચ તરફનું અલગપણ દર્શાવવા કૃપા કરશો” વિ. વિ.

ગણુદેવીઆ તડે સ્પષ્ટ લખ્યું છે કે “તેનું જ્ઞાતિ પંચ તરફનું અલગપણ દર્શાવવા કૃપા કરશો” આ ઠરાવને અમારા તડે બા. ડાહ્યાભાઈ કલ્યાણજીને જ્ઞાતિ પંચથી અલગ કરવા ફરી બીજા ગુન્હા માટે પુષ્ટી આપવા ઠરાવ કર્યો છે. તેમજ આજ અમારા તડની ઓકરી હોવાથી અમેને ઇન્સાફ કરવાની સર્વ સત્તા છે. વાસ્તે તમારી ડાહી ડાહી વાતો નકામી છે. વળી તમે લખ્યો છો કે ‘જ્ઞાતિના કામમાં મદદ કરે તેને તમે ભારે સન્ન કરવા નિકળો છો પણ જે

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૫૪૫ ચર્મીક

પુસ્તકનું નામ ખુલ્લના લાંબકાર શાહીના

તાલના પત્રિકાનો જવાબ.

વિષય સંપૂર્ણ ૧૮ : ૪ : ૬ ૨૩૯ જાનું

માણસ પરગાંતિમાં જનતા કાર્યમાં મદદ કરે તે સર્વને તમે પૂછી પણ શક્તા નથી” વિ. વિ. આ વાક્યનું સ્પષ્ટીકરણ નથી કે પરગાંતિના કયા કામમાં અને કાણે મદદ કરી.

વળી વિશેષમાં તમે લખો છો કે તા. ૧-૭-૧૯૧૭ ના દિને સમસ્ત પંચે કેટલાક ઠરાવો કરી ચોપડી છપાવી જ્ઞાતિમાં વેંદ્યાવેલી છે અને કેટલાક જ્ઞાતિ બંધુઓએ તે કાયદાઓને માટે સહીઓ પણ આપેલી છે અને તે ચોપડીની કલમ ૧૯-૨૦ પ્રમાણે સમસ્ત પંચને ઇન્સાફ કરવાની સત્તા છે. આ આજ્ઞામાં અમારું તડ લખી જણાવે છે કે સદરહુ કાયદાઓના બંગ તમેઓજ કરેલો છે અને તે યોગ્ય વખતે પુરવાર થશે તે ઉપરથી એ કાયદાઓ અમેને બંધન કરતા નથી.

છેવટમાં અમારી તા. ૧ લી જુલાઈ ૧૯૨૩ ની બે ચીઠ્ઠીઓ તમારા સુરતી તડને બંધન કરતા નથી એમ મણી તમારું તડ ભા. ડાહ્યાભાઈ કલ્યાણજી તથા મી. જનકલાલ વિઠ્ઠલદાસ અને કાસીબાઈ તુલજીરામ (તુલસીદાસ) સાથે જ્ઞાતિ વ્યવહાર કરવા પત્રદ્વારા હિંમત કરો છો તો તે પ્રમાણે તમારા તડમાં તેઓ સાથે વહેવાર કરવા તમે સ્વતંત્ર છો તેમજ અમેને પણ તમારા તડને અધ્યામીયાઓની માફક ગણવાની ફરજ પડે છે. કારણ કે તમારા સુરતી તડનો ઇતિહાસ જોતાં તમે મુંબાઈના ભાવસારો સાથે સુરતી લોકો અપવાદ બાદ કરતાં ૩. ૫૦૧ ની વરોડી લઈ બેઠી વહેવાર કરે છે વાસ્તે અમારું તડ તમેને અધ્યામીઆ તડની માફક લેખે છે.

તમારા તડ તરફથી મુંબાઈના ભાવસારોને કોઈ પણ જાતનો લાભ નથી તેમજ તુકશાન પણ નથી. તમારા સુરતીઓ તરફથી સમસ્ત પંચને ધેસા વિચેરેના ફાળો પણ કોઈ દિવસ મળ્યો નથી. પણ તમારું સુરતી તડ આ કહેવત પ્રમાણે વરતે છે.

“ખાઉં ખરો, ન કરું વરો, અને પટેલ મને કરો.”

એજ.

લી. દમણીઆ તડની પંચ.”

(સુરતીઓની પત્રિકામાં સહી કરનારાનાં નામો આપેલાં હોવાથી અત્રે તે નામો પાઠાં આપતા નથી.)

ઉપજ્ઞા પત્રમાં દમણીઆના તડે વરા તથા જ્ઞાતિ ભોજનની ખીલકુલ વાતજ કરી નથી, છતાં સુરતીઓએ જે પત્રિકા બહાર પાડી છે તેમાં માત્ર દમણીઆના તડે ટાંકેલી કહેવતને મારી મચડી કાઢેનો વાક્ય બનાવવા સાર તેના શાબ્દિક અર્થ ઉપર અન્ય જ્ઞાતિ બંધુઓને દોરવા પ્રયત્ન કર્યો છે. દમણીઆના તડના ઠરાવોને સુરતી તડે માન આપવાની સાફ ના પાડી, તેથી દમણીઆ તડે ઉપજ્ઞા પત્ર લખી સુરતી તડને તડ તરીકે નહિ ગણવાની ફરજ પડી છે, અને સુરતીઓને ઉપલક્ષીયા તરીકે ગણવાનો ઠરાવ કર્યો છે. આથી સુરતીઓએ પોતાની

સ્થિતિ “અફે” કાઢતાં પેઠું છે.” જેવી થયેલી જોઇ, તેથી મજબૂર પત્રિકા છપાવી શકાતી નહીં તોને જાણવામાં ક્યાસ નહિ રાખવા સાર નીચે મુજબ વ્યર્થ ઉત્કરે છે:—

“દમણીઆ તડની પંચે પોતે કાધેલા વરાઓ મહેરમાં લાવવા અને પોતાની ખાનદાની દેખાડવા બહાર પડ્યા છે.” “દમણીઆ તડની પંચના બધુઓ જે વરા કરે છે તે દરેક ઉપર ઉપકાર લાખલ કરે છે, કારણ કે બીજા તડના બધુઓ તે લોકોને કહેવા જાય છે કે તમે વરા કરો હમોને ખાવા મળતું નથી. તેથી એ લોકોને વરા કરવા પડે છે. એટલે પછી એ લોકો કહી પણ દેખાડે તેમાં નવાઇ શું? માટે હવે દરેક બધુઓએ દમણીઆ તડની પંચમાં વરામાં જમવા જતા પહેલા તે લોકો કહી સંભળાવે તે સંભળવાની મરજી હોય તોજ, અથવા પોતે વરા કરીને લોકોને જમવાની શક્તિ રાખતા હોય તેવાજ સખશે જમવા જવું. નહિ તો આજે હમોને (સુરતી તડની પંચને) કહી દેખાડવું તેમ કાલે બીજા તડની પંચના બધુઓને નહિ કહી દેખાડે તેની ખાતરી શું? માટે વિચાર કરી જમવા જવું.”

વાંચકગણને આ ઉપરથી શું સિદ્ધ નહિ થશે, કે બાઇ જમનાદાસ ગોપાલદાસ. વિ. સુરતીઓએ પોતાના ફળદ્રુપ ભેળાંઓમાંથી હડહડતી જુઠ્ઠી અને ખનાવટી ઉપલી કદપનાઓ ઉભી કરી છે? તેમજ દમણીઆ તડ પર એટલા બધા નિન્ન વૃત્તિથી હુમલાઓ કરેલા છે તે માટે તો દમણીઆનું તડ યોગ્ય બદોઅસ્ત કરવા સમર્થ છે.

“બાઈ ખરો, ન કરે વરો, અને પટેલ મને કરો” એ કહેવતનું વાર્તાવિક રહસ્ય આ પત્રિકા વાંચવાથી સમજશે.

મજબૂર પત્રિકામાં સુરતીઓ લખે છે કે દમણીઆ તડની પંચે સમસ્ત પંચનો કાયદો તોડી આપખુદ સત્તાથી ઇન્સાફ કર્યો. દમણીઆ તડના ગૃહસ્થે પરકોમની સ્ત્રી સાથે લગ્ન કરી, તેથી દમણીઆ તડની પંચે પોતાના તડનો ઇન્સાફ કાઢ્યો, તેમાં સમસ્ત પંચનો કાયદો તોડ્યો નથી. સમસ્ત પંચે આવી ખાખતનો ઇન્સાફ કરવાનો કદિ પણ કાયદો ખાંચેલો નથી. પરંતુ સુરતીઓને સ્વાર્થ સાધવા દમણીઆ તડના વહીવટમાં માથું મારી દંડ વગેરેના પૈસાનો ફાળો લેવો છે. એટલેજ “બાઈ ખરો” એમ લખ્યું છે.

શક્તિના સારા રિવાજ તોડનાર પર દમણીઆ તડ તથા બીજાં તડવાળા અરાબર અકુશ રાખી દંડ વસૂલ કરી સમસ્ત પંચ મારફતે એક બીજાં તડને ફાળો આપવા ઉત્સુક રહેતાં, પણ સુરતી તડ પોતાનાં તડના ગૃહસ્થ પર, લાંબો વખત થયાં છતાં, અંકુશ રાખી દંડ વસૂલ કરી ફાળો બહેનવા અશક્ત હોવાથી દમણીઆ તડની ટાંકેલી કહેવત “ન કરે વરો” બ્યાજખી રીતે બાંધે પડે છે. એજ કારણસર મુંબાઇના ગણદેવીઆ તડના આગેવાન સ્વર્ગવાસી

નારણુદાસ લક્ષમણુદાસ તથા ભીખાજી રૂકીરચંદે પોતાના તડના બારે કેસનો ઇન્સાફ કરવાની પહેલ પોતાના તડમાં કરી, માટે તેઓને ધન્યવાદ લે છે. દમણીઆ તડે પણ તેનું અનુકરણ કર્યું છે.

પરકોમની સ્ત્રી સાથે લગ્ન કરનારા સાધનો જ્ઞાતિ બ્યવહાર બંધ કરવાનો ઠરાવ દમણીઆ તડે કર્યો, આવા ઠરાવ સિવાય સુરતીઓ સમસ્ત પંચ મારફતે ' બાવસાર પીનલ કોડ ' બનાવી અંસાધારણુ રીતે ઇન્સાફ કરી શું કંઈ ચિલક્ષણુ શિક્ષા કરવાના છે ? પોતાની ચાર મામમાં જાહેર પટલાઈ માની ભાઈ જમનાદાસ ગોપાલદાસ મહેતા વિં સુરતીઓ દમણીઆ તડની પણ પટલાઈ માંગવા નીકળ્યા, એ ઉપરથીજ સિદ્ધ થાય છે કે " પટેલ અને કરો. "

બીજા કેસમાં બાઈ દમણીઆ તડના મૃદુરચની પુત્રી છે, વાસ્તે દમણીઆ તડે ઇન્સાફ કર્યો, કારણ કે ધરધરણુ કરનાર ગણદેવીઆ તડથી અલગ થયા પછી સમસ્ત પંચના બીજા કોઈ પણ તડમાં દાખલ થયેલો નથી. તેથી સમસ્ત પંચના તા. ૧-૭-૧૯૧૭ ના દીને કરેલા ઠરાવોની ચોપડીની કલમ ૧૯-૨૦ લાગુ પડતી નથી. સદરહુ ચોપડીના કાયદાઓ, જે કે, જે કારણથી બાંધ્યા હતા, તેજ કારણોસર તેજ ચોપડીના કાયદાઓ સુરતીઓએ તોડેલા છે તેથી તે ચોપડી રદ છે. સુરતી તડને પ્રતિવાદીઓએ ' સ્પેશીયલ રીટનર ' કે-જનરલ રીટનર ની ' બીફ ' આપી સદરહુ કાયદા પ્રમાણે ઇન્સાફ કરાવવા શુ બેરીરટર તરીકે રોકેલું છે ? વકીલાત કરવા સુરતી તડને તો નહિ રોકેલું હશે, પણ ભાઈ જમનાદાસ ગોપાલદાસ મહેતાને, બેશ્વક, ખાનગી રીતે તડતડને લડાવી મારવા રોકેલા હશેજ. ત્યાં સુધી ભાઈ જમનાદાસ સુરતી, તડને ઉંધે રસ્તે દોરવી 'જુરીસડીકેસન' નો વાંધો લઈ વકીલાત કરવા નીડ્યો નહિ,

દમણીઆ તડની પંચ હમેશાં બ્રાહ્મણ અને રનેહ જ્ઞાતિમાં વધે, એજ ધોરણે પોતાની ફરજ અજવતી આવી છે, અને પોતાના તડની પંચના ઠરાવોની નોંધ દરેક તડની પંચે પર હમેશના ધારા પ્રમાણે મોકલતી રહી છે. અને તેને આજ દીન સુધી દરેક તડની પંચે માન આપ્યું છે. જ્ઞાતિમાં ગેરસમજુતી ઉભી કરવા દમણીઆ તડને આખો પત્ર છુપાવી માત્ર ટાંકેલી કહેવતનો દુરઉપયોગ કરી સુરતીઓ વરા તથા ખાવાની નિચ વૃત્તિ ઉપર જતર્યા છે, તો દમણીઆ તડને પણ તે વિષે લખવાની ફરજ બા. જમનાદાસેજ પાડી છે. અવસર વગર કોઈ વરા કરવું નથી તે જતાં બા. જમનાદાસ અંગત દ્વેષથી બા. ડાહ્યાભાઈ લક્ષમણુદાસને પૂછે છે કે તેઓએ કેટલા વરા કર્યા ? બા. ડાહ્યાભાઈ લક્ષમણુદાસને ત્યાં અવસર પ્રમાણે વરા થયેલા છે જતાં શું જમનાદાસ ગોપાલદાસ યુવાનોના મરણના તથા સીમતોના વરા ડાહ્યાભાઈ લક્ષમણુદાસ પાસે કરાવવા માંગે છે ? જે એવા વરા કરાવવાની ઇચ્છા ભાઈ જમનાદાસની હોય તો દમણીઆ તડ તથા ડાહ્યાભાઈ એવા વરા કરવાને ધણા દિલગીર છે.

દમણીઆ તડના આગેવાનોને સુરતીઓ પૂછે છે કે વરા કરેલાની ટીપ મોકલી આપો. પરંતુ હજનેરો, મીસ્ત્રીઓ, અને સોલીસીટરના કલાર્કો વરાની ખાતા વહી રાખતા નથી, તેમ

રાખવાની પરવા પશુ કરતા નથી, તે તો પરવારતા ગુમારતાઓજ સારી રીતે ખતવી શકે. મીઠાંઓ, ઇજનેરો, અને સોલ્ડીસીટરોના કલાકો પોતાના ધંધામાંથી પરવારતા નથી, પણ ઉધ-રાણી તથા ‘આઉટડોર’ ના બહાને કરતા મહેતાઓએજ શાંતિના વરાઓની ખાતા વહી સારી રીતે રાખેલી હશે ?

સુરતીઓ લખે છે કે “દમણીઆ તડની પંચમાં જેટલા પટેલ મંત્રી વગેરે નીમાઇ ગયા છે તેમ નીમાય છે, તે સર્વને તેઓના વડીલોથી પેઢી દર પેઢી ઉતરતી આવેલી પટલાઇ છે” અમારા તડના પટેલ મંત્રી વગેરે તો જાહેર હિંમતથી કહે છે, કે તેઓની પટલાઇ વડીલો પાછું ત નથી. પણ તેઓની તેવાં કામ કરવાની લાયકાત હોવાથી, તેઓને દમણીઆ તડે નીમેલા છે. ગાડરીઆ પ્રવાહ પ્રમાણે વંશપરંપરાથી ચાલી આવેલી રૂઢી માફક કોઇને પણ પટલાઇની પેઢીથી ઉતરી આવેલા મીઠા વગરના માણસને પટેલ વા કાર્યવાહક બનાવવા માગતા નથી. પટલાઇ યોગ્યતા વગર સોંપાતી નથી. દમણીઆ તડની પંચ સ્વતંત્ર વિચારવાળી છે. તે યોગ્ય માણસને તેના કાયદે કામ સોંપે છે, અને તે પણ અમુક વખત સુધી પછી વળી બ્યારે પંચ મળે તેમાં જે ગૃહસ્થની જેવી લાયકાત તેને તે પ્રમાણે, કાર્યવાહક નીમે છે.

મી० જમનાદાસ અંગતરૂપના આવેશમાં આવી, દમણીઆ તડના કાર્યવાહકો ઉપર આ પ્રમાણે ટીકા કરે છે, કે “સહી કરનારા વિચાર કરતા નથી, કે આગલી હમારી (દમણીઆ-ઓની) શું હાલત હતી ? અને હાલમાં હમો (દમણીઆ) જરા ગણાતા થયા છીએ, તે પણ માંજેલી પટલાઇથી, બાકી વાપદાદાના વારસાની પટલાઇ તો કોઇ પાસે નથી, અને બીજાને કહેવા નીકળતાં શરમાયું જોઇએ. કારણ કે હમારી (સુરતીઓની) પટલાઇ તો ચાર ગામમાં જાહેર છે, બાકી તમારા (દમણીઆના) મંત્રીઓની પટલાઇ જાહેરમાં નથી, તો તે જાહેર કરવા કોશીશ કરો તો ઠીક કહેવાય” બા. જમનાદાસ ગોપાલદાસ મહેતા વગેરે સુરતીઓને અમો પૂછીએ છીએ કે દમણીઆ તડના આગેવાનોની આગલી હાલત શું ખરાબ હતી. કે જેથી શરમાયું જોઇએ ? શું દમણીઆ તડના આગેવાનોએ વારસામાં મળેલી મિલકત પટલા-લાઇના ફાંકામાં સ્વછંદે ઘેડાડીની સરતો તથા જુગાર રમી ખોઇ દીધી છે ? તન અને બુધ્ધીનો સદુપયોગ કરી વૈસા મેળવનારને શું શરમાવા જેવું છે ?

સુરતીઓ દાવો કરે છે, કે તેઓની પટલાઇ તો ચાર ગામમાં જાહેર છે, સુરતીઓના હેંડબીલમાં સહી કરનારા શું બધા ગૃહસ્થો પટેલો છે અને એઓની પટલાઇ પેઢી દર પેઢીથી ઉતરતી આવેલી છે ? અરે ! એટલુંજ નહિ, પણ હેંડબીલમાં સહી કરનાર અગ્રેસર મી. જમનાદાસના પિતાશ્રી ગોપાલદાસ, શું પટેલ હતા ? મરહુમ ગોપાલદાસ માટે લખવા અમારા તડને ધણો ખેદ થાય છે, પરંતુ બાઇ જમનાદાસે સુરતીઓને ઉધે રસ્તે દોરવી, અમારા તડના આગેવાનોના વડીલો ઉપર હુમલા કર્યા તેથી અમોને આ પ્રશ્ન કરવાની ખાસ ફરજ પાડી છે.

સુરતી તડ ૩, ૫૦૧) ની વરોડી લઘ કન્યા આપવાની ખાખતમાં મજકુર પત્રિકામાં લખે છે કે “ સુરતીઓ તો વરોડી લે છે કારણ કે જેની જેવી આખર ” અને “ આખર એટલી બધી કે જાહેરમાં દંડ આપવો પડે ” આ ઉપરથી શું પૈસા આપનારની આખરની કિંમત અંકાય કે લેનારની ? ખરી રીતે તો કન્યાના માખાપો વરોડી થા દંડ લેવાને તદ્દન નારાજ હોય છે. પરંતુ વડીલોની પેઢી દર પેઢીએ ઉતરતી આવેલી પટલાઇનો દોર ચલાવનારા સંકુચીત વિચારના પટેલોએ જ્ઞાતિના ગોળ અને ચોરા બાંધેલા હોવાથી નીરડપાયે કન્યાના માખાપોને જાહેરમાં વરોડી લેવાની ફરજ પાડી પોતાની જોર હુકમી પટેલશાહી નીભાવે છે. મુંબાઇના તથા તડના ભાવસારો, તેમજ દમણ, વલસાડ અને ગણદેવી ગામના ભાવસારો તો કન્યાદાન કરે છે, ગોળ બાંધી દંડ યા વરોડી લઘ કન્યાવિક્રયનું મહા પાપ કરવા માંગતા નથી, તેથી સુરતીઓને પણ કન્યા આપે છે. તેમાં પણ દમણીઆ તડના મંત્રી વગેરે કાર્યવાહકો વિસ્તૃત વિચારના હોવાથી પંચમાં ફરાવ કરેલો કે જીલ્લા યા પ્રાંતનો તક્કાવત રાખ્યા વગર આખા હિન્દમાં વરતી ભાવસાર જ્ઞાતિ સાથે વિના સંકોચે રોટીએટી વ્યવહાર કરવો, અને કરનારને તડે ઉત્તેજન આપવું. એ ફરાવનો અમલ પણ કીધો; શું જ્ઞાતિના ગોળ બાંધી લાકડે માકડું વળગાડી ચોકડું ગોઠવવું કીક કહેવાય ? સારા મરકારવાળી કન્યાનો થોડા વર સાથે સંબંધ થાય એમાં કન્યા બહાર ગામની હોય તો આખર બરી એમ સુરતીઓએ છાપી પોતાની ચાર ગામમાં જાહેર થયેલી પટલાઇની હદ મુંબાઇથી દેહ અમદાવાદ અને કાઠીઆવાડ સુધીના ગામેનાં ભાવસારોમાં જાહેરમાં આણી છે.

સુરતીઓની મજકુર પત્રિકામાંની બધી જીણી જીણી ખાખતોનો જવાબ આપવા દમણીઆનું તડ સમર્થ છે પણ પોતાનો તથા વાંચકવર્ગનો નકામો વખત ગુમાવવા માંગતું નથી. છતાં બાઇ જમનાદાસ પાછા સુરતીઓને ઉધે રસ્તે દોરવશે તો દમણીઆનું તડ દરેક જાખતનો વિસ્તાર પૂર્વક રદીઓ આપશે.

મુંબાઇ, તા. ૨૪ મી મે ૧૯૨૪.

લી.

દમણીઆ તડની પંચ.

હરજીવનદાસ નાગરદાસ.

ડાહ્યાભાઇ લખમજી.

ભાતીરામ કલ્યાણજી.

લા. જીવન પ્રેમજી.

ફચરા કેશવ ભાવસાર.

હરજીવનદાસ લીખાભાઇ.

ગીરધરદાસ નારજીદાસ.

કચરાભાઇ કુંવરજી.

રામજી લીખા.

લા. વીહુલદાસ મોરારજી.

ખુશાલ જાળવન.

રણછોડાસ નારણદાસ.

પરસોત્તમ રામજી.

રણછોડ વલ્લભ ભાવસાર.

ગણેશ માતીરામ.

ખુશાલદાસ પરસોત્તમ.

માતીરામ વીરુલ.

માતીરામ ખુશાલદાસ.

રણછોડાસ કંદયાજીદાસ.

લખમીદાસ નરસી.

પરસોત્તમ મોરાર.

આ પત્રિકા નં. ૫૬, ધસવાડી, હુદાર ચોલ સ્ટ્રીટ, ધોળીતલાવ, મુંબઈમાં
 “ભાવત-સેવા” પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં શ્રી. ભાલશંકર ભટ્ટમીશંકર પંડ્યાએ છાપી છે.
